

щодо виконання вимог антикорупційного законодавства. Національне агентство з питань запобігання корупції адмініструє Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення для забезпечення прозорого та відкритого доступу до інформації про осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

Пріоритетними напрями формування державної антикорупційної політики України є створення дієвого правового механізму протидії корупційним правопорушенням шляхом прийняття Антикорупційної стратегії та її ефективне практичне застосування в усіх сферах державного та суспільного життя, а також у відповідності до норм міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Стоп корупція для військовослужбовців. Курс Міністерства цифрової трансформації України. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/stop-corruption/seria-2-pricini-viniknenna-korupcii>

2. Постанова Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про засади державної антикорупційної політики на 2020-2024 роки» від 05.11.2020 № 976-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-IX#Text>

3. Оприлюднено Звіт про виконання Україною рекомендацій GRECO. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/oprylyudneno-zvit-pro-vykonannya-ukrayinoyu-rekomendatsij-greco/>

4. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

5. Проект «Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2020 – 2024 роки». Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Antykoruptsijna-strategiya-na-2020-2024-roky-zarezultatamy-publichnyh-obgovoren-16.09.2020.pdf>

Самойлов Вадим Павлович,

головний спеціаліст відділу формування, координації та моніторингу антикорупційної політики Департаменту антикорупційної політики Національного агентства з питань запобігання корупції

ЄДИНИЙ РЕЄСТР БАНКІВСЬКИХ РАХУНКІВ ЯК НЕОБХІДНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ТА ВІДСТЕЖЕННЯ КОШТІВ, ЗДОБУТИХ КОРУПЦІЙНИМ ШЛЯХОМ

Первинним проектом Антикорупційної стратегії на 2020–2024 роки, підготовленим Національним агентством з питань запобігання корупції, як один з очікуваних стратегічних результатів до проблеми 4.3.3. передбачено створення єдиного реєстру банківських рахунків,

безпосередній доступ до якого буде надано принаймні Національному агентству, Національному антикорупційному бюро України, Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі, Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державній службі фінансового моніторингу, Державній податковій службі України, Державній митній службі України та Державній фіскальній службі України [5, с. 40].

Саме ця позиція зазначеного проекту стала найбільш дискусійним його положенням, а ідея створення такого реєстру одержала значний політичний спротив. Це можна підтвердити хоча б тим фактом, що у тексті проекту Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки» від 21.09.2020 із реєстр. № 4135 до другого читання створення реєстру не відображено [9].

Основним аргументом опонентів створення реєстру банківських рахунків є те, що ця ідея не узгоджується із положеннями п. 1 ч. 2 ст. 60 Закону України «Про банки і банківську діяльність», відповідно до яких банківською таємницею, зокрема, є відомості про банківські рахунки клієнтів, у тому числі кореспондентські рахунки банків у Національному банку України[6].

У той же час необхідність здійснення такого заходу викликана тим, що створення реєстру здатне підвищити загальний рівень прозорості фінансової системи України, а також, серед іншого, надасть змогу працівникам відповідних органів швидко ідентифікувати банківські рахунки під час фінансових розслідувань, як це відбувається в більшості країн Європи.

Так, згідно з параграфом 1 ст. 32а Директиви (ЄС) 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20.05.2015 (відповідно до змін, унесених Директивою (ЄС) 2018/843 Європейського Парламенту та Ради від 30.05.2018), держави-члени повинні впроваджувати централізовані автоматизовані механізми, такі як центральні реєстри або центральні електронні системи пошуку даних, які дозволяють своєчасно ідентифікувати будь-яких фізичних або юридичних осіб, які утримують або контролюють платіжні та банківські рахунки, які визначаються за допомогою IBAN відповідно до Регламенту Парламенту і Ради (ЄС) № 260/2012, і депозитні сейфи, які утримуються кредитною установою на її території [7, с. 29].

Крім цього, за результатом проведення третього раунду оцінювання України в рамках Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції Україні була надана рекомендація щодо необхідності створення реєстру рахунків фізичних і юридичних осіб [2, с. 95]. З огляду на невиконання зазначеної рекомендації аналогічна рекомендація була надана Україні за результатом проведення четвертого раунду оцінювання України в рамках Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції [1, сс. 143, 165]. За результатами

звітування у 2019 році зазначена рекомендація отримала оцінку «Негативний розвиток» [3, сс. 6, 130–141].

Із наведеного можна дійти до висновку, що реєстр банківських рахунків – інструмент, який передбачений у законодавстві Європейського Союзу та застосовується уповноваженими органами провідних європейських держав для здійснення фінансових розслідувань. При цьому його запровадження в Україні є необхідним з огляду на євроатлантичний курс держави та виконання нею взятих міжнародних зобов'язань.

Також створення реєстру банківських рахунків підтримується і представниками громадянського суспільства. Зокрема, рекомендація щодо його створення міститься і в Альтернативному звіті з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики [4, с. 190].

В свою чергу на рівні національних програмних документів створення реєстру банківських рахунків передбачено у п. 2 Плану заходів з реалізації Основних напрямів розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 435-р [8].

Отже, необхідність створення Єдиного реєстру банківських рахунків для виявлення коштів, одержаних злочинним шляхом, є очевидною. Однак постає питання щодо перспектив запровадження відповідного інструменту в Україні.

Як показує практика, навіть наявність певного заходу у національних стратегічних документах не означає його подальше втілення. Тож на фоні цього виключення головним комітетом при підготовці Антикорупційної стратегії до другого читання з її тексту створення реєстру банківських рахунків не дозволяє прогнозувати запровадження реєстру найближчим часом.

Те, що реєстр банківських рахунків передбачений у згаданому розпорядженні Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 435-р, не впливає на виконаний нами прогноз, адже захід у розпорядженні сформульовано як «Підготовка пропозицій щодо внесення змін до законодавства в частині створення Єдиного реєстру рахунків фізичних і юридичних осіб та індивідуальних банківських сейфів як єдиної державної інформаційної системи». Підготовлені зміни до законодавства підлягають розгляду Верховною Радою України, діяльність якої дозволяє дійти до висновку про відсутність політичної волі парламентарів до створення реєстру.

У той же час, на нашу думку, основний недолік реєстру, що полягає у посяганні на банківську таємницю, при належній підготовці необхідного законодавства може бути зведений до мінімуму у ході конструктивного діалогу між зацікавленими сторонами. Так, доступ до реєстру може бути закритий та належати лише його держателю та / або

іншим уповноваженим органам. Відомості, які до нього включатимуться, повинні охоплювати лише номер рахунку, ідентифікувати його власника та установу банку, в якій відкрито рахунок.

Отже, реєстр банківських рахунків є необхідною новелою для вдосконалення наявної системи інструментів виявлення та розшуку активів, одержаних злочинним шляхом. Його запровадження в Україні рекомендовано авторитетними міжнародними інституціями, а також громадянським суспільством. При цьому у тексті проекту Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки до другого читання створення реєстру банківських рахунків не передбачено, що, зважаючи на його наявність у первинній редакції Антикорупційної стратегії, підготовленій Національним агентством з питань запобігання корупції, дозволяє дійти висновку про відсутність політичної волі Парламенту щодо його запровадження.

Список використаних джерел

1. Anti-Corruption Reforms in Ukraine. Fourth Round of Monitoring of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan. OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia. URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/OECD-ACN-4th-Round-Report-Ukraine-ENG.pdf> (дата звернення: 25.11.2021).

2. Anti-Corruption Reforms in Ukraine. Third Round of Monitoring of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan. OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia. URL: <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/Ukraine-Round-3-Monitoring-Report-RUS.pdf> (дата звернення: 25.11.2021).

3. Istanbul Anti-Corruption Action Plan. Fourth Round of Monitoring Ukraine Progress Update. OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia. URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/OECD-ACN-Ukraine-Progress-Update-2019-EN.pdf> (дата звернення: 25.11.2021).

4. Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / [О. Калітенко, О. Леменов, Б. Малишев, А. Марчук, К. Сердюк, Р. Сіверс, М. Хавронюк, В. Чумак]; за заг. ред. М. Хавронюка. – К. : Мишалов Д.В., 2021. – 239 с.

5. Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2020-2024 роки. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Antykoruptsijna-strategiya-na-2020-2024-roky-za-rezultatamy-publichnyh-obgovoren-08.09.2020.pdf> (дата звернення: 25.11.2021).

6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. Редакція від 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 26.11.2021).

7. Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС: Директива Європейського

Парламенту і Ради (ЄС) 2015/849 від 20.05.2015 зі змінами, внесеними Директивою Європейського Парламенту і Ради 2018/843 від 30.05.2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/es-2015849.pdf> (дата звернення: 25.11.2021).

8. Про затвердження Основних напрямів розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року та плану заходів щодо їх реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 435-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.11.2021).

9. Проект Закону про засади державної антикорупційної політики на 2020-2024 роки: від 21.09.2020 № 4135 (текст законопроекту до другого читання): від 21.09.2020 № 4135. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70007 (дата звернення: 25.11.2021).

Семеншина-Фіголь Богдана Миколаївна,
викладачка кафедри теорії права
та кримінально-процесуальної діяльності
факультету правоохоронної діяльності
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького;
Саган Роза Андріївна,
курсантка 322 навчальної групи факультету
правоохоронної діяльності Національної
академії Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДПСУ І БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ

Питання доброчесності наразі є актуальним в нашому суспільстві.

Доброчесність – це поведінка, яка полягає у сумлінному виконанні суб'єктом доброчесної поведінки своїх посадових обов'язків [1].

Суб'єктам доброчесної поведінки заборонено використовувати своє службове положення задля своїх інтересів. Наразі в Україні існує багато випадків, коли посадові особи запрошують на відповідні посади своїх близьких родичів та друзів. В Державній прикордонній службі заборонено використовувати особисті знайомства для отримання працевлаштування. Наприклад на одному підрозділі Державної прикордонної служби недозволено нести службу разом з близькими особами, тому що це вважається корупційними діями.

Що стосується саме посадових осіб, які займають високі посади в Державній прикордонній службі України, то є великий відсоток осіб,